

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم و صنعت مجموعه سی

ه کانون اول ۳۳۸

نومرو : ۴۰

ایکینچی سنه: دردنجی جلد

ادبیات تاریخی

تذکره نویسر : ۱

سهری رانی

دیوانیه آسکی شاعر لرین آراسنده کندینه
آک متواضع و دکر سز بر موقع تأمین ایدمه یمن سهری،
عمرینک نهایتنه دوغری ترتیب ایتدیکی «تذکره شعرا»
ایله ، ادبیات تاریخنک معدود وثیقه لرین برین
وجوده کتیرمیش اولماسی اعتباریه ، آکله قه لایق
بر سیادر . محوی و کتیش حدودیه تورک ادبیاتی
تاریخنک دکل ، بوتاریخ ایچنده برجزو ، بر فصل
حائده ، عثمانلی ادبیاتی تاریخنک بیه ، تدقیق ایچون
لازم اولان عناصر ، نادر ، کفایتسز ، حتی هیچ
حکمنده در . سهری «تذکره شعرا» سی، ایشته
بونادر و کفایتسز عصرلرین بریدرکه ، تعاقب ایتدیکی
دورک ، ادبی چهره سنک خطرلرین برین چیزمکسزین ،
ساده جه او دوره عائد برقاج شخصی و اثری اشارت
ایتمک اکتفا ایدر . سهری «تذکره شعرا» سی، بوکوجوک
خدمت ، هر حالده اولدجه یوکسک برقیته حائزدر .
سهری ، زده «تذکره شعرا» ترتیب ایدمن
تاریخنک سلسلرک «تذکره شعرا» سی ده عثمانلی ادبیاتی
تاریخنه عائد اولقی اوزره تدوین ایدیلن اثرلرک
ایلمکدر . بو نقطه ، اونک شخصی و اثری اورزند
دوروق ایچون کافی بر سیدر .

*

نرمده وهانیکی تاریخنه دوغری بیانیه مکله
برابر ، تذکره نویسر ، سهری «تذکره شعرا» سی، اولدیه
مقتدرلر .

سهری «تذکره شعرا» سی، اصل اسمی حقیقه معلوماتر یوقدر ،

بهالی به صاتیق ایچون هر دورلو قورنازقلری تجربه
ایدر . کله پوره قوندیق آکلار آکلماز بوتون
یاردیچیلرینی مان تکمه له مکله ویا هیچه تزیل ایتمه
باقار . چونکه مدنیت و حریت بیشکی اولارقی جهان
اعلان ایدیلن اسکی یونانیلرک ملورولری شرق و غربی
تمدید ایدن ، بوتون انسانیه علم ، صنعت ، فلسفه
تعمیم ایدن یکنه عرق ممتاز دهوا باربار یاردیچیلرینه ده
فضله نه یاپیلیر ؟ ! (به یقینه) عصرینک باربار
طاندیقنی بو یکی ملنظر هپ دونکی تورمه لر دکیدر .
قاج عصر صدوکر اکی ییزانس (واسیلیوس) لری
بیه جهانی باربار بولادیلر ؟

ایشته معاضی داءالهمله سنه اوغرامش رومانیکارک
روملره اوکر تذکرلی فلسفه تاریخی ! آرتقی (مهغالوایده) یی
دوغوران بو فلسفه دن دهاکوزل هانکی بر فلسفه
اولاییلرک روم نخوت مایه سی بوندن دهامایانه
وخیالپرستانه برصورتده اوقشایه ییلین ...

۲۳ مایس ۳۳۸

داوالفرون رودیان معانی

مصطفی شکیب

ایکین آدرنه ده ترتیب ایتشد . کندیشی «تذکره شعرا»
تألیفه سوق ایدمن سبیلری بالذات شوبله آکگلانیور :
« یارسی دیله شیخ الاسلام ، زبده الکرام ،
عشق کاشانه سنک زند درد آکشی حضرت مولانا
عبدالرحمن جامی قدس سره نک (بهارستان) آدل
کتشاییکه ، آکا «هشت روضه» دیرلر ، آتک بر
روضه سی شعرا ، متقدمین ذکرند اولوب اول طائفه یی
بروجه ایله ترتیب و بر رسم ایله تهذیب ایدودرکه ،
بونک بر روضه سی جمایدن جنتک سکر روضه سی
مختی و ارم باغی کلزاری بو بهارستانک کلستاندن
خنی اولشدر . وخراسان میزاده لرین سعادتپناه ،
ولایت بارگاه امیر دوانشاهکه ، زیور دانش و فضیلت
آراسته وحلی فقر و قناغته پیراسته اولوب تقاعد
اختیار ایدوب قالشدی . اول دخی بو طائفه نک
زبده سنی جمع ایدوب «تذکره شعرا» دیو آد
ویروب کتاب ایتشد . بده میر علی شیرک بونک
شهور جرب سخیدر . سلطان حسین بیقرانک رحه الله
علیه وزیر اعظمی و صاحب مهدی ایکن کندوب
شعرا زمره سنه منحرط قلوب (نوابی) المنخص
ایتشد ، وزارت مشغلی آرسنده ، مصالح عوام
وخواص وامور و خدمت پادشاه مکلام اختصاص
ایچنده اولورکن کندی زماننده واقع اولان شعرا
و نفس نقیسی ایله جمعیت ایدمن طرفانی جمع ایدوب
کتاب یازمش و بو جله یی سکر مجلس ایدوب
(مجالس النفایس) دیو آد ویرمشدر بو قیر
و حقیر شکته خاطر کتب مذکورهی متداول و متنبع
اولوب مجالس النفایس ایله دل نمکین انیس و بهارستان
دلیستان ایله دیده نمکین مونس اولوب هر برینک
مطالعه سندن جانه راحت و دل بخاره صحت ایروب
خاطر فاتره خطور و خاجان دل ناشاده مرور
و کزدران لیدر دیکه مملکت رومه ظهور واشتهار
بولان شعرا ی عزیزلرک آدینه دخی برساله اولمه
مرور زمانه بونلر اسمی روزگار غدار و چرخ
ستکار آلیله زمانه دقتلرین حک و دوران جریده لرین
منفک اولوب نسیمانیا فراوش اولسه دیو بومنی
کوکل مرکوز و صحیفه دلده مرهوز اولوب بحسب الطافه
آنلری یازوب ثبت اوراق ایتک مراد کللی اولمشدی .
یوقاری به نقل اولونان سطرلرین آکلاشیلورکه ،
سهری «تذکره شعرا» تألیفین مقصدی ، کندی
مملکتنده یتشه شاعرلرک زمانه اونوتولامسینی تأمیندن
عبارتدر . سهری ، تذکره سنک مقدمه سنده ، بومصوم
مقصد خارجنده بر شی ایچون جالینامش اولدیفنی
سویه مکله برابر ، کرک اثرنی سلطان سایان نامه
انجاف ایتسی ، کرک مقدمه سنه علاوه ایتدیکی
نظم ایله پادشاهدن بعض مسدعیتده بولمه سی اثبات
ایدیورکه ، تذکره سنک واسطیله وارقی ایستدیکی
مادی بر غایه واردر . یکدیگریکی تأیید عاشق
وحسن چیلر دیورلرک ، « آدرنه دارالحديث
متوایسی ایکن تذکره الشعرا جمع ایدوب مرتبه سنندن

حسن چلی : « شعرا ، رومک قدوه کامل الصفاقی
شاعر سحر مرحوم نجانی بک کلستان آستانده
سروسی کی کشیده بالا اولغین محاص مزبور ایله
شهره دنیا اولمشدی . » دیه رک سهری «تذکره شعرا»
و محاصله شهرت قازاندیفنی آکگلانتی ایسته بور .

عاشق چلی سیدین بجه باشلارکن : « سلطان
بازید زماندن قالش و سلطان محمد قوللرین اولش
اول عصرک شعرا سیله مقارن و نجایه صاحب بلکده
معاصر دیتلیدر . » دیور . فی الحقیقه سهری ، ایکنی
بازید دورنده ، یتشه بیه کی معنوی مرتبه ایریشمش
بر سیه ایدی .

سهری «تذکره شعرا» معلوم اولان ایلمک رسمی خدمتی ،
شهزاده محمودک دیوان کتشیلیدر . شهزاده محمود
مغتسبا ، آیاتنه کونده ریلدیکی وقت ، سهری ده اونکله
برلکده مغتسبیه کتیش ، شهزاده نک وفاته قدار
اوراده قالشدر . شهزاده محمود « ۹۱۳ » ده وفات
ایدیجه سهری ، شهزاده نک دیکر ارکان معیتله برابر
استانبوله دوغشدر . سهری مغتسبان عودتنده « ینه
دیوان کتشی اولوب بده سلوک بلوک ایتشد .
[عاشق چلی تذکره سی] « لطیف به نظر آسهری ، برمدتده ،
شهزاده لککنده قانونی سلطان سلیمانک دیوان کتشیلیدر
بولومش ، مرحومک جلوسندن صوگرا « طریق
توایتکیرورک آرکینه و عمار آدرنه متولی اولشدر . »

سهری آک نهایت آدرنه دارالحديث متوایسی ایکن
[۹۵۵] سنه سنده آدرنه وفات ایتشد . یاشی بو
صیراده هر حالده سکسانی بولش [لطیف تذکره سی]
و بلکده یکمشدی . قانی رشاد بک «هشت بهشت» ک
مطبوع نسخهی نهایتنده مندرج مغتسبده لطیفیدن
استدلالاً سهری نک تولد تاریخنک [۸۷۵] سنه سنه
و فاتحک سلطنت دوریه تصاددن بحت ایدیورسه ده ،
بو جمتی قلمبته ایلری سورمک ، بونک تاریخی بر
حقیقت اولدیفنی سویه مک یاکش و بر آرده
جرا نکارانه در .

لطیف ، سهری ایچون : « امانل و اقرا آره سنده
طبع سلیم و خالق کریم ایله موصوف درویش نهاد
وپاک اعتقاد کشی ایدی . » دیور ، عاشق چلی ده ،
سهری نک طرفاتی ده ، بالخاصه وفادار لغنی شتایشله آکگور .
تذکره نویسر ، سهری نک ، نجانی نک شاکردی
و محبی اولدیفنده اتفاق ایدیورلر ، سهری نک نجانی ایله
نرمده ونه صورتله مشابست تأسیس ایتدیکی معلوم
دکله ده ، [۹۱۰] تاریخندن ، یعنی شهزاده محمودک
مغتسبا آیاتنه تمینندن اعتباراً وفاته قدار دائمی
اونکله برابر بولوندیفنی محققدر .

اولیاجلی ، مشهور سیاحتنامه سنک برنجی جلدنده
سهری نک ، نجانی بک دامادی اولدیفنی ادعا ایدیور .
هیچ بر طرفندن حقیقه تماس ایتمین بوروایت ، عاشق
چلی به استناداً قولایقه رد اولنه ییلیر . *

سهری «تذکره شعرا» سنی دارالحديث متوایسی

موسیقی

علی رفعت بکاء ملاقات

آلتون کوزلنکی ، قیرانظه افندی ، بوتون وستیله اوزاندینی صول قولنك اوجنده آلینی صوله دوغری قیورارق و صاغ آیلله صول قولنه ووزارق :
..... صوله صایان برنجی سوغاڭك كوشه سنده کی بیاض بویلی او ... دیبه تعریف ایتدیکی زمان کنیش برنفس آلدیم . اوج ، نهایت بولدی .! مع مافیله مخاطبم بوتعریفی کافی کورمه ركه داهای بر چوق تفصیلاته کیریشیوردی . ایجه آکلادیغی کوسترمك ایچون برده فدهم بن تکرار ایتك ایسته دم ، کاشکه ایتمه سیدیم ... داهای « صوله صایان برنجی ... » دیر دین شرق موسیقی جیتنك اوراده موجود بوتون اعضاسی قوللریله هواده کنیش اشانتلر یلاراق ، دوغری کیتنك ، کوشه بی دوڭك ، سوغاڭه صایق حرکتلرنك هر برنه کوره آلارینی اویروب قیورارق بکاء علی رفعت بکاء اونی تعریفه باشلادیلر :

— اومت ایتدیم ... اومت بیاض بویلی ... تشکر ایدرم ایتدیم ... اومت کوشه بائی ... حقیقه کوشه باندنکی بیاض بویلی اوی آلله قومیش کی بولدم . علی رفعت بک سوغاڭه چیچق اوزرله ایشلر ، آتاق اوزری بر آرز کوروشه ییلدک . علی بکی کورور کورمن انسان ، حیات بغوغلارندن کورولورلندن اوزاڭه چکیلش ، ساکن کوشه سنده سه ویدی بر مشغله ایله اوغراشان بر ذات قارشینده بولوندیغی درحال آسکایدیر . علی رفعت بک شخصده هشی سکونت وانظمی کوستریر . سیورنجه صقلی منتظم کیلمشدره ، کنیشی اعتدلی وساده در . قونوشماسی ، اطواری شیمدی کیتنك آزالان اواسکی تکلفی استنبول شیومسی وطورلیدر . کندیلیه موسیقی به

اندال ایتشدر . سبکیك عثمانی ادبیاتی تاریخچه ایفا ایتدیکی خدمت کندی اعترافی وجهله . اسکی شاعرلردن بر قابیک اونودولامسنه وسیله اولمیدر .

*

سبکیك ، « تذکره شعر اسندن » ماندا برده دیوانی وادر . بحثنك موضوعی خارجنده اولدینی ایچون اوزون اوزادی به تدقیقته احتیاج کورمه دیکیز سبکی دیوانی . سبکی عثمانی شاعرلری آراسنده کوچوک و اک وضع بر موقع تأمین ایدمه بک قادر ضیف و قیمتسدر . عاشق چلی ، « فقیر دیوانی کوردم ، تماماً کوزدن کچردم . قبوله قابل اولان ایساته یازدم . » دندکن صوکره سیدن براق بیت نقل ایدیور . شوخالده عاشق چلی به کوره کندیسنك « مشاعر الشعرا » به درج ایتدیکی بو براق بیتدن باشقه سبکی دیوانده شایان نظر برشی بوقدر . سبکی دیواننك بوشاغنی ، قیمتلرنکی تأیید ایدمن بر روایتی اولیا

رباده منصب رجاسیله بویاتی دیوب مرحوم سلطان سایان خانه ویرمشدر :

« نه ایتدم بیلزم بن دیرلکمده
که قابودن سورولدم بیرلکمده
نه اوله احسان سلطان اوله مبدول
قوجه قول قابوسنده اوله مقبول »

سبکی ، قدرنك کفایتندن شبهه دوشه ركه اپی مدت تردد ایتنده ، تذکره سنی تألیفه باشلایامشدر ، نهایت « لوح خاطر روز کادرن و دفاتر چرخ ناهواردن بو عزیزلرک نامی محو اولوب بالکلیه اونودولسون » دیوبن و قصورینه باقیه رق هرچه باد آباد رساله سنی تدوینه جسارت کوسترمشدر .

هیچ شبهه یوق که ، سبکی ، تذکره سنی یازارکن جایك بهارستانیه دولتشاه تذکره سنی ، بالخاصه توانیک مجلس انقائسی اورنك اتحاد ایتشدر . اترک صورت تصنیق نظر اعتباره آلتیرسه بو جمعی تسلیم ایتمه قابل اولماز .

سبکی ، تذکره سنك أخذلری مع الاسف سوله میور . بالکنز اترنك قادر وسنه داخل شاعرلرک بر چوغیله کندیسنك طائیشدینی ، بولردن بعضینك صوڭ دملرنه یتیشدیکنی ، یتشه مدکاری حقنده ویردیکی معلوماتی سالخورد و اموردیده کیسه لردن طویلادیغی سوله یور .

سبکی! تذکره سنی [۱۹۴۵] ده اکل ایدلشدر . تذکره نك اصل اسمی « هشت بهشت » در . « هشت بهشت » سکن طبقه اوزرنه ترتیب اولومشدر . برنجی طبقه سلطان سایان قانونندن ، ایکنجی طبقه شهر ایله شهرت قازانان بادشاهلرله شهر ادملردن ، اوجنجی و دردنجی طبقه عینی زمانده شاعر اولان وزیرلر ایله علمادان ، بشنجی طبقه سبکیك ملاق اولامادینی بویوک شاعرلردن ، آلتنجی طبقه کندیلرله مناسبت تأسیس ایتدیکی شاعرلردن ، یدنجی طبقه خوش طبع زند مشرب ، آزاده دل ، ظریف شاعرلردن ، سکننجی طبقه ذهنی سلیم ، طبی مستقیم شاعرلردن باخدر . تذکره مجموعاً [۲۱۶] شاعرک ترجمه حالی باخدر اسمی محتویدر [عثمانی و املری]

« هشت بهشت » اصولی بر ترتیه دکل ، آنجی عندی بر تصنیفه مالکدر . قدیمیه تذکره لرك اک باشنده صایلان « هشت بهشت » منوی قییتی اعتباریه بولردن بک چوغنك دوننده در . عاشق چلی سبکی ایچون « زمانك قوابندن غافل و تشخیص مقادیرده خلیجه ناقابلدی » دیور . فی الحقیقه ، سبکی تذکره سنی تدقیق ایدانجه عاشق چلی به حق و یرمه بک امکانشدر . سبکی ویردیکی حکلرده علی الاکثر اصابت ایتمه مش ، تذکره سنه درج ایتدیکی شاعرلرک هسی اوکنده حیران کورومشدر . سبکیك بولر حننده ایراد ایتدیکی مطالعه ، اترلرنی دائما و بلا استیثنا مدح و اطاردن عبارتدر . مع مافیله سبکی ، بونده در بر درجه کوزمه مش ، هر شاعری عینی سوله طن ایدمه ركه تقدیر و حیرانی هسی ایچون طارتمدن

دائر بر ملاقات باقی ایسته دیکمی سوله نجه یوزنده معالی بر تبسم دولاشدی . بر آرز دوشوندی ، آلتون صابی باستونك اوچله خفیف خفیف قالدیریم طاشلرنه وورویوردی . صوکره بکا دونه ركه : - صورم جفلر کیزی یازسه کزده بکا ویرسه کز ... داهای اپی اولمازی ؟ ... دیدی . بو احتاله قارش اولدن حاضر لامش اولدیمدن سؤالریم تقدیم ایتدم . جوابلری آلمغه کیتدیکم کوز اوزون اوزون قونوشد . یاغورلو و صوغوق بر گوندی ، قاضی کونیک تنها و چامورلو سوغاڭلری یتنن توکنن غربت بولاری کی اوزانوب کیدیوردی . اشخاب اولردن دیشاری به اوزاندیش ، آلتلردن یره سیاه بر مایع داملایان صوبا بولورلندن دومانلر صاورولور ، بخرملده یارل ایشنه اکیلمش ویا بوش کوزله سوغاڭه باغان قادین بلشلی کورینیوردی . بوتون بولر ، بوکول رنگی هوا ، بویاسیز سوغاڭلر ، بومانزده یوزلو قادیلر انسانك ایینه سیبیز بر ملال ویریوردی . علی رفعت بکک اونه کیردیکم زمان عذابل برسیاحتی یتیرمش کی کندمده بر خفیفك حس ایتدم . بنی . درجه تسخنی هر حالده یکرمی بشدن آشغی اولمایان بر اوطیه آدلیر . اوطیه بک نظرده بر موسیقیشناس حجره اشغالی اولدینی کوستریور ... قاپیدن کیرجه صوله بر پیانو ، ایکی طرفنده آنازمرلرده انتظامه صیرولامش مجلد نوطلر ، کتابلر ... پیانونك قارشینده اوزری اویمه ایشله غش کوزل بر آرمونوم اوزرنده (واغز) ك جسامت طبعیه به یقین طوبجندن بر نیمه یکی ... دیوارلرده چرچیولری یالیزی ، بویوک ، نفیس لوحلر ، اوطیه نك اطار فنده بوموشاق راحت قوتله قلر ... پیانو ایله آرمونومك آراسنده بر قانی ، ایکی باصاتی مریدونه دیگر بر اوطیه اینیلیورکه قاپنك تام قارشینه اصابت ایدن جاملی بر طولا بده کی آلاتوره آلات موسیقیه فولک یونندن علی بکک خصوصی اوطیه سنك اوراسی اولدینی آکلا .

چلی شو صورته قید ایدیور : « سبکی بک نجاتی دامادیدر . یاران طرفانك گفت و کولری اوزره - سبکی بکک نجاتیك قیزی آلقدن مقصدی نجاتیك اوراق ریشانی آلقدر - سوزی حالا ضرب مثالدر . نجاتی بکک اشعاری کویا سبکی به نجات ویرمشدر . باخود سروسبی یاسن ایکن اشعار نجاتی ایله نجات بولمشدر . » اولیا چلی نك بو سطرلرنی فانی رشاد بک ، اولیا چلی نك بو آفاده سنی « أساطیر اولینه رحمت اوقوده جی سائر نقایات و روایاتی قیلندن بدیی البطالندر . » دیبه ركه رد ایدیور . فانی رشاد بک ، سبکیك احتاله تنزل ایتمه جکنی قبول ایدوب حق ویرمه بک برار ، اولیا چلی نك نقل ایتدیکی تواتری ، سبکیك شردنکی قدرت لرنکی ضننا آکلانان بر ایما تانی ایتك ضروریدر .

۱۳ ایلول ۱۳۳۷

محمد مزال